

PREDIKCE RIZIKA BRZKÉHO UKONČENÍ KOJENÍ NÁSTROJEM BAS V ROZDÍLNÝCH TRANSKULTURNÍCH PODMÍNKÁCH

PREDICTION OF THE EARLY BREASTFEEDING CESSATION RISK WITH BAS TOOL IN DIFFERENT TRANSCULTURAL CONDITIONS

Iveta Ospalíková¹, Ludmila Matulníková¹, Lenka Vrlová¹

Abstrakt

Úvod: Breastfeeding assessment score – BAS je klinický predikční model, tvořený osmi proměnnými, který má usnadnit poskytovatelům zdravotní péče identifikovat rizikové páry matka–dítě, které jsou ohrožené předčasným ukončením kojení. Včasná identifikace rizikových párů podpoří intervence, které pomohou prodloužit kojení.

Cíl: Provést analýzu literárních zdrojů zaměřenou na aplikaci a adaptaci nástroje BAS v rozdílných transkulturních podmínkách.

Design: Přehledová studie.

Metody a soubor: Studie byly vyhledávány v literární rešerši v elektronických vědeckých databázích PubMed, EBSCO a Google Scholar podle předem určených kritérií a definovaných klíčových slov v anglickém, českém a francouzském jazyce: kojení, hodnocení, nástroj, validita. Využita byla vyhledávací fráze „Breastfeeding assessment score“ a zkratka zvoleného nástroje BAS, za období 2002–2021. Celkově bylo vyhledáno šest studií. Systematické třídění a výběr studií byl uskutečněn na základě vývojového diagramu PRISMA.

Výsledky: Byly porovnávány studie z Itálie, Francie, Thajska a USA. Celkem čtyři ze šesti studií uvádějí pozitivní výsledky s využitím BAS. Zbýlé dvě studie uvádějí jako statisticky významné jen některé proměnné, a to věk kojících matek, předchozí zkušenost s kojením, potíže s přisátím dítěte a frekvenci kojení. BAS je predikční model vhodný na identifikaci párů matka–dítě ohrožených předčasným ukončením kojení 7–10 dní po porodu.

Závěr: BAS je snadno použitelná škála pro hodnocení kojení. Je třeba ověřit, zda tento nástroj bude vhodný k predikci žen ohrožených předčasným ukončením kojení v podmínkách české klinické praxe.

¹ Ústav ošetrovatelství, Fakulta zdravotních věd, Univerzita Palackého v Olomouci

Klíčová slova

skóre hodnotící kojení, BAS, hodnocení, nástroj, kojení, validita

Abstract

Background: The BAS score is a clinical prediction model, made up of 8 variables, which is intended to facilitate health care providers to identify at-risk mother-child pairs who are at risk of premature termination of breastfeeding. Timely identification of at-risk pairs will support interventions that help prolong breastfeeding.

Aim: Perform an analysis of literary sources focused on the application and adaptation of the BAS tool in different transcultural conditions.

Design: Review study.

Methods and Population: Studies were retrieved using a literature search in the electronic scientific databases PubMed, EBSCO and Google Scholar based on predetermined criteria and defined keywords in English, Czech and French: breastfeeding, assessment, tool, validity. The search phrase "Breastfeeding assessment score" and the abbreviation of the selected tool BAS were used, for the period of 2002–2021. A total of 6 studies were retrieved. The studies were sorted based on the PRISMA diagram.

Results: Studies from Italy, France, Thailand and the USA were compared. A total of 4 of the six studies present positive results using the BAS. The remaining two studies give only some variables as statistically significant, i.e., the age of breastfeeding mothers, previous experience with breastfeeding, latching difficulties, and the frequency of breastfeeding. BAS is a predictive model suitable for identifying mother-child pairs at risk of premature cessation of breastfeeding 7–10 days after birth.

Conclusion: The BAS is an easy-to-use breastfeeding assessment scale. It needs to be verified whether this tool will be suitable for predicting women at risk of premature termination of breastfeeding in the conditions of Czech clinical practice.

Keywords

breastfeeding assessment score, BAS, assessment, tool, breastfeeding, validity

VÝCHODISKA

Světová zdravotnická organizace (WHO, 2021) doporučuje výlučně kojit do šesti měsíců věku dítěte a dále pokračovat do jeho dvou let. Henzlerová (2018) však uvádí, že v České republice počet kojených dětí do půl roku nedosahuje ani 50 %. Přitom při ukončení hospitalizace a propuštění do domácího ošetřování kojí výlučně 73,4 % žen a celkově dokonce 93 % (Kojení v ČR 2021, 2021). Včasná identifikace rizikových žen ohrožených předčasným ukončením kojení může usnadnit naplánování a uskutečnění intervencí, které povedou k prodloužení celkové doby kojení. K tomuto účelu slouží řada standardních nástrojů. Hodnoticí škály slouží jako ukazatel kvality poskytované zdravotní péče a laktačního poradenství. Usnadňují vedení ošetrovatelské dokumentace, zkvalitňují komunikaci mezi zdravotníky, vedou k vyšší spokojenosti matek s poskytovanou péčí a s vlastním kojením (Brugaletta et al., 2021; Sartorio et al., 2017).

Breastfeeding assessment score, dále jen BAS, bylo vyvinuto Hallem et al. (2002). Tento klinický predikční model má usnadnit poskytovatelům zdravotní péče identifikaci párů matka–dítě ohrožených raným ukončením kojení. Vývoj BAS započal hodnocením 154 položek. Položky autoři zredukovali a ponechali jen osm proměnných, které se prokázaly jako statisticky významné (věk matky, předchozí zkušenost s kojením, počet podaných lahví s umělou výživou před registrací do studie, potíže s přisátím, frekvence kojení). Možné skóre je tedy – 6 až 10 bodů. Skóre pod 8 bodů představuje riziko předčasného ukončení kojení mezi 7. až 10. dnem ve 21 % (Hall et al., 2002; Torabinia, Rosenblatt a Mosadegh, 2021; Lewallen, 2006). BAS patří mezi dobře přijímané nástroje především pro jeho snadnou a rychlou využitelnost. Aplikovat ho mohou samy kojící ženy na oddělení šestinedělí a pověření zdravotničtí pracovníci. Použití v klinické praxi je přirovnáváno k využití a hodnocení skóre Apgarové (Sartorio et al., 2017; Phadungkiatwattana a Prewma, 2012).

V českém jazyce je dostupný omezený počet adekvátně přeložených a validovaných nástrojů, které by zdravotníkům v klinické praxi usnadnily hodnocení kojení. O studii zabývající se lingvistickou validací a ověřením psychometrických vlastností nástroje BAS v České republice nebyly nalezeny žádné relevantní záznamy.

POPIS REŠERŠNÍ STRATEGIE

Cíl

Provést analýzu literárních zdrojů zaměřenou na aplikaci a adaptaci nástroje BAS v rozdílných transkulturních podmínkách.

Metodika

Na podkladě vyhledávání v elektronických odborných databázích byla vytvořena rešeršní strategie. Následná analýza a posouzení dohledaných studií vedlo k vytvoření předloženého literárního přehledu.

Výběrová kritéria

Do literárního přehledu byly zařazeny kvantitativní a kvalitativní primární studie zabývající se využitím BAS v klinické praxi a jeho transkulturní adaptací. Veškeré vyhledané texty musely být dostupné v plné verzi, publikované v recenzovaném periodiku. Do rešerše byly zahrnuty studie, které využívaly i modifikované skóre s redukováným počtem položek. Mezi další kritéria definovaná při vyhledávací strategii bylo požadované stáří článku, které bylo limitováno na rozpětí let 2002 až 2021. Počáteční rok byl stanoven dle publikace původní studie. Zvolený jazyk byla angličtina a čeština. Na základě výchozího studia a předběžného posouzení již provedených metaanalýz a literárních přehledů bylo vyhledávání upraveno a byla přidána francouzština. Mezi vylučovací kritéria jsme zařadili odlišné zaměření tématu, kvalifikační práce a sekundární studie.

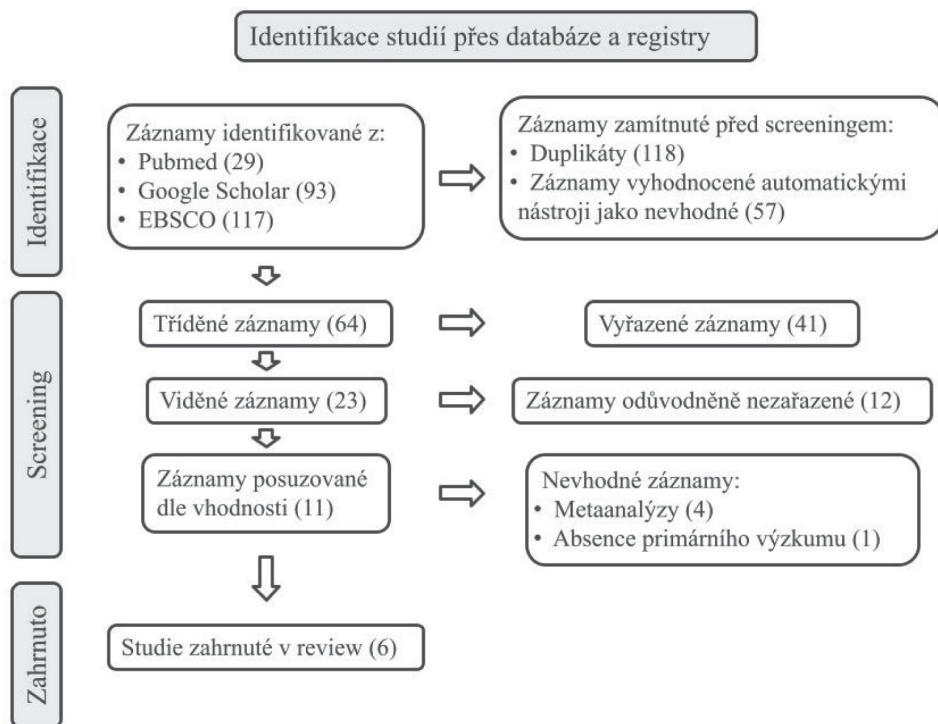
Vyhledávání

Vyhledávací strategie začala definováním klíčových slov: kojení, hodnocení, nástroj, validita. Byla využita vyhledávací fráze, název nástroje „Breastfeeding Assessment Score“ a zkratka zvoleného nástroje BAS. Prohledávány byly elektronické odborné databáze Medline, EBSCO (Academic Search Complete, Art&Architecture Source, Cambridge Journals Online – FULL Collection, IOPscience, JSTOR Arts & Sciences I.–IV., Business, Medline Complete, Oxford Journals Online – Full Collection, ProQuest Central, SAGE HSS Package, ScienceDirect Freedom Collection, SpringerLink Compact, Taylor & Francis Social Science & Humanities Library, Wiley) a Google Scholar. Ve všech databázích bylo uskutečněno vyhledávání za využití klíčových slov a booleovských operátorů „or“ a „and“. Literární rešerše probíhala od prosince 2021 do června 2022.

Výběr studií

Obsahová analýza byla provedena u všech publikací obsahující klíčová slova a využitou frází. Systematické třídění a výběr studií byly uskutečněny na základě vývojového diagramu PRISMA (viz obr. 1). Celkem bylo nalezeno 239 výsledků, z nich bylo vyřazeno 118 duplikátů a 57 záznamů nebylo dostupných v plném znění. Vyřazeny byly texty (n = 41), které nebyly zaměřeny na určené téma. Následně probíhala analýza abstraktů (n = 23) a celkem 12 záznamů nesplňovalo výběrová kritéria. Posouzení plných textů a jejich hodnocení proběhlo u 11 záznamů, zařazeno bylo 6 relevantních studií.

Obr. 1 PRISMA schéma

Zdroj: vývojový diagram upraven dle PRISMA 2020 pro nové systematické přehledy, které zahrnovaly prohledávání databází, registrů a dalších zdrojů; 2022

LITERÁRNÍ PŘEHLED

Využitím BAS v klinické praxi v rozdílných transkulturních podmínkách se zabývalo šest primárních studií z USA, Itálie, Francie a Thajska (viz tab. 1). Hall et al. (2002), Mercer et al. (2009), Laborde et al. (2007) a Phadungkiatwattana a Prewma (2012) ověřovali funkčnost kompletního skóre BAS. Gianni et al. (2006) a Zobbi et al. (2011) využívali již modifikované BAS skóre.

Tab. 1 Studie posuzující prediktivní schopnost BAS

Autor/rok/země	Autor/ Rok/ Místo	Účel/ Počet respondentů	Počet položek
Hall et al. (2002), USA	Vyvinout skóre, které pomůže identifikovat novorozence ohrožené předčasným ukončením kojení před propuštěním ze zdravotnického zařízení.	Kvantitativní prospektivní studie – 1 075 žen po porodu v devíti nemocnicích. Po propuštění do domácího ošetřování telefonicky ověřeno, zda ženy kojí, a současně byly dotázány na dalších 47 položek. Zařazovací kritéria: kojící ženy, porod v týdnu 35–42, nejméně 20 hodin po porodu, matka a dítě bez zdravotních komplikací, plánováno jejich společné propuštění do domácího ošetřování.	Kojení bylo ukončeno u 113 (10,5%) respondentek. Statisticky významných bylo osm položek, které tvoří BAS. Skóre <8 představuje riziko předčasného ukončení kojení ve 21 % prvních 7–10 dní po porodu. Výsledky ukazují, že úspěch kojení je spojen s událostmi v prvních 14 dnech života dítěte.
Gianni et al. (2006), Itálie	Zhodnotit využití modifikované BAS při predikci ukončení výlučného kojení.	Kvantitativní prospektivní studie – 175 žen, využit byl normalizovaný BAS, který obsahoval pouze čtyři položky. Ženy byly kontaktovány 30 dní po porodu – bylo zjišťováno, zda kojí a kdy daly doplňkovou stravu. Zařazovací kritéria: kojící ženy, porod v týdnu 37–42, porod jednoho zdravého dítěte s hmotností nad 2500 g, rooming-in 24 hodin denně.	Nižší BAS spojeno s předčasným ukončením výlučného kojení. Výsledky studie ukazují, že měsíc po porodu kojí 93,1 % žen, z toho výlučně 86,3 %. BAS je užitečný při predikci matek ohrožených ukončením výlučného kojení.
Mercer et al. (2009), USA	Provéřit, zda je BAS využitelné i u různorodé populace.	Kvantitativní prospektivní studie – 1 175 žen, ze tří různých zdravotnických zařízení. 7.–10. den po porodu telefonní hovor k ověření, zda ženy pokračují s kojením. Zařazovací kritéria: jednočetné těhotenství, porod zdravého plodu v termínu.	Data v této studii do značné míry potvrzují původní studii. Celkem pět položek zůstalo významných. BAS je jednoduchý, platný a dobře využitelný nástroj.

Laborde et al. (2007), Francie	Přezkoumat přesnost BAS u francouzské populace.	Kvantitativní retrospektivní studie – data z původní studie, které se účastnilo 488 žen. Ženy byly kontaktovány 4 a 26 týdnů po porodu. Zařazovací kritéria: porod jednoho plodu po 37. týdnu těhotenství, s hmotností nad 2 500 g, kojení při propuštění do domácího ošetřování. Vyloučeny byly matky, které neuměly francouzsky, neměly trvalé bydliště ve Francii a nebyly zletilé.	Ukončení kojení do 14 dní po porodu bylo zjištěno u 3 % zúčastněných žen. Hranice skóre <8 získalo 43 %, míra odstavení v této skupině byla 5%. BAS má široký záběr. Ve Francii byl o jeho použití nízký zájem z důvodu nízkého počtu žen, které předčasně ukončují kojení.
Zobbi et al. (2011), Itálie	Posoudit účinnost modifikovaného BAS na skupině italských žen.	Kvalitativní prospektivní studie – využití modifikovaného BAS o pěti položkách u 380 žen ve dvou nemocnicích. Po čtyřech týdnech byl proveden telefonicky strukturovaný rozhovor s ověřením, zda ženy kojí. Zařazovací kritéria: italské ženy po porodu s jednočetným těhotenstvím, po 36. týdnu.	Modifikovaný BAS byl prokázán jako užitečný v predikci brzkého ukončení kojení (48–72 hodin po porodu) u italských žen. Výsledkem této studie byla další modifikace položky – věku matek. Pouze 2 % zúčastněných matek bylo <21 let.
Phadungkiatwattana et al. (2012), Thajsko	Vyhodnotit účinnost BAS a identifikovat matky, které předčasně ukončí výlučné kojení.	Kvalitativní prospektivní studie – rozhovor s 958 ženami z jedné nemocnice na porodním oddělení, telefonický hovor 10 dní po porodu k ověření kojení. Zařazovací kritéria: ženy thajské národnosti, porod v týdnu 35–42, matky bez závažných onemocnění, bez těhotenských komplikací, porod zdravého dítěte, společné propuštění do domácího ošetřování.	Výsledky studie uvádějí, že BAS významně koreloval s mírou ukončení kojení v podmínkách thajské populace. Statisticky významná byla pouze polovina proměnných. BAS nepredikuje spolehlivě ohrožené páry matka–dítě předčasným ukončení kojení.
Zdroj: vlastní, 2022			

Do přehledové studie jsme zařadili celkem šest studií zabývajících se využitím BAS v klinické praxi. Raskovalova et al. (2015) zahrnuli do systematického přehledu v rámci externího ověření BAS čtyři studie Hall et al. (2002), Laborde et al. (2007), Mercer et al. (2009) a Zobbi et al. (2011). V metaanalýze publikované Brugalettou et al. (2021) oproti předchozímu článku zařazovali autoři studie pouze v anglickém jazyce, proto nebyl zařazen Laborde et al. (2007), ale vzata do přehledu byla italská studie Gianni et al. (2006). Ani jedna z výše uvedených metaanalýz neobsahovala studii z Thajska od Phadungkiatwattana a Prewma (2012).

Hall et al. (2002) publikovali původní studii, která představuje BAS, jeho vývoj a statistické ověření v klinické praxi. Výsledky původní studie ukazují využitelnost skóre při predikci předčasného ukončení kojení v prvních 7–10 dnech po porodu u žen majících skóre <8. Celková doba kojení je dle autorů ovlivněna událostmi prvních 14 dní po porodu. Klíčové v tomto kritickém období je poskytnout rizikovým ženám odbornou konzultaci. Autoři ve své studii uvádějí, že studie byla prováděna na předměstské střední třídě, a doporučují zhodnotit využitelnost tohoto skóre na městské části obyvatelstva, ve více etnicky různorodé populaci.

Ve studiích prováděných v Itálii výsledky ukazují, že je dobře využitelné modifikované BAS. Zobbi et al. (2011) nezahrnuli dichotomické položky. Využito bylo pouze pět z původních osmi položek (věk matky, předchozí zkušenost s kojením, interval mezi kojením, potíže s přísátím a počet lahví před registrací). Výsledky studie poukazují, že pokud je skóre použito 48–72 hodin po porodu, spolehlivě predikuje ženy ohrožené neadekvátní délkou kojení. Autoři také přizpůsobili položku věk matky vzorku italské populace. Z původních 21 let byla dolní věková hranice zvýšena na 30 let, tyto ženy získaly 0 bodů. 1 bod získaly ženy ve věku 31–34 let (původně 21–24). Ženy ve věku 35 let a starší získaly 2 body. V originální verzi získaly dva body ženy starší 24 let. Současně autoři pro využití v italské klinické praxi doporučují zvýšení spodní hranice skóre na <9 oproti původním <8 bodům, které uvádí Hall et al. (2002). Gianni et al. (2006) modifikované skóre bez dichotomických položek využili k predikci výlučného kojení. Vzhledem k hodnocení výlučného kojení byla vyřazena i položka o přidané umělé výživě. Výsledky studie ukazují, že měsíc po porodu kojí 93,1 % žen, z toho výlučně 86,3 % žen.

Laborde et al. (2007) uvádí, že BAS predikoval ženy, které měly po propuštění do domácího ošetřování častěji problémy s kojením. Míra odstavení dle výsledků výzkumu byla 3 % ve 14 dnech kojeneckého věku. Hranici skóre <8 mělo 43 % párů matka–dítě, kojení předčasně ukončilo pouze 5 % oproti 21 % v původní studii Hall et al. (2002). Autoři uvádějí, že rutinní používání BAS před propuštěním z nemocnice do domácího ošetřování má pouze omezený přínos. Ve francouzské populaci nižší procento párů matka–dítě předčasně ukončuje kojení, proto tento nástroj není v podmínkách klinické praxe plně využitelný. Přesto autoři uváděné studie doporučují další výzkum s využitím tohoto skóre. Mercer et al. (2009) jedna z původních autorů nástroje se rozhodla prověřit využití BAS u populace jiné národnosti, oproti populaci zařazené v původní studii. Uvádí, že dvě ze tří dichotomických položek ztratily na významu, a to zákrok na prsu a porod vakuumextrakcí. V zastoupené populaci se tyto rizikové faktory vyskytovaly ve snížené frekvenci oproti

studii Hall et al. (2002). Mercer et al. (2009) dále popisují další položku, která u hispánské populace ztrácí na významu, a to počet lahví umělé výživy před registrací. Hispánské děti dostávají průměrně sedm lahví oproti třem v jiné populaci. U žen, které měly nižší skóre, došlo průměrně k zástavě kojení pět dní po porodu. Data získaná touto studií do značné míry potvrzují zjištění původní studie Hall et al. (2002).

Poslední zařazená studie byla provedena na thajské populaci Phadungkiatwattana a Prewma (2012). Studie poukazuje na významnost pouze čtyř proměnných proti osmi původním. Mezi statisticky významné proměnné patří předchozí zkušenost s kojením, potíže s přisátím, interval kojení a věk matky, kde mladší matky měly větší pravděpodobnost s pokračováním kojení naproti bodovému ohodnocení v BAS dle Hall et al. (2002). BAS významně koreluje s mírou ukončení kojení. Neefektivní predikci za pomoci BAS vysvětlují rozdílnou populaci zahrnutou ve studii, a to městskou asijskou populaci oproti předměstské bílé populaci. U thajské populace nelze predikovat časné ukončení kojení tímto nástrojem v klinické praxi, nástroj je třeba modifikovat.

VÝSTUPY

Celkem čtyři z šesti zařazených studií uvádějí pozitivní výsledky využití BAS při predikci kojících žen ohrožených předčasným ukončením kojení. Polovina z těchto studií využívala již modifikované BAS skóre. Zbýlé dvě studie popisují část proměnných jako statisticky významné (předchozí zkušenost s kojením, věk matky, potíže s přisátím a interval kojení), ale v závěru udávají, že skóre není z různých důvodů v jejich sociokulturních podmínkách vhodné využívat.

Skóre BAS je snadno využitelné při hodnocení předčasného ukončení kojení a může pomáhat zefektivnit poskytování laktčního poradenství párům matka–dítě ohrožených předčasným ukončením kojení. Na základě zjištěných výsledků se dále budeme věnovat ověření využitelnosti BAS v české klinické praxi.

Etické aspekty a konflikt zájmu

Autoři deklarují, že studie nemá žádný konflikt zájmu při zpracování výsledků a byly dodrženy veškeré etické aspekty. Souhlas k využívání BAS skóre byl získán od jednoho z autorů. Studie byla schválena etickou komisí Fakulty zdravotních věd Univerzity Palackého v Olomouci a financována v rámci projektu IGA FZV_2023_009.

Limity literární rešerše

Limitem předloženého literárního přehledu je omezený počet relevantních studií a využití publikací starší než 10 let.

Literatura

BRUGALETTA, C. et al. Breastfeeding Assessment Tools for At-risk and Malnourished Infants Aged under 6 Months Old: a Systematic Review. *F1000Research* [online]. 2021, vol. 9. [cit. 29. 6. 2022]. ISSN 2046-1402. DOI: 10.12688/f1000research.24516.2.

GIANNI, M. L. et al. Usefulness of an Assessment Score to Predict Early Stopping of Exclusive Breast-feeding. *Journal of Pediatric Gastroenterology and Nutrition* [online]. 2006, vol. 42, no. 3, p. 329–330. [cit. 29. 6. 2022]. ISSN 1536-4801. DOI: 10.1097/01.mpg.0000214166.68069.98.

HALL, R. T. et al. A Breast-feeding Assessment Score to Evaluate the Risk For Cessation of Breast-feeding by 7 to 10 Days of Age. *The Journal of Pediatrics* [online]. 2002, vol. 141, no. 5, p. 659–664. [cit. 3. 6. 2022]. ISSN 1097-6833. DOI: 10.1067/mpd.2002.129081.

HENZLEROVÁ, E. Včasným kojením lze zachránit 800 tis. dětí za rok. *Statistika & my* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2018. [cit. 3. 6. 2022]. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/2018/09/18/vcasnym-kojenim-lze-zachranit-800-tis-deti-za-rok/>.

Kojení v ČR 2021 [online]. Kojeni.cz, 2021. [cit. 5. 6. 2022]. Dostupné z: <http://www.kojeni.cz/novinky/kojeni-v-cr-2021/>.

LABORDE, L. et al. Interest of the Breastfeeding Assessment Score for the Prediction of Early Weaning in France. *Archives de Pédiatrie* [online]. 2007, vol. 14, no. 8, p. 978–984. [cit. 5. 6. 2022]. ISSN 1769-664X. DOI: 10.1016/j.arcped.2007.03.031.

LEWALLEN, L. P. A Review of Instruments Used to Predict Early Breastfeeding Attrition. *Journal of Perinatal Education* [online]. 2006, vol. 15, no. 1, p. 26–41. [cit. 5. 6. 2022]. ISSN 1548-8519. DOI: 10.1624/105812406X92967.

MERCER, A. M. et al. Evaluation of a Breastfeeding Assessment Score in a Diverse Population. *Journal of Human Lactation: Official Journal of International Lactation Consultant Association* [online]. 2009, vol. 26, no. 1, p. 42–48. [cit. 8. 6. 2022]. ISSN 1552-5732. DOI: 10.1177/0890334409344077.

PHADUNGKIATWATTANA, P. and PREWMA, P. Breastfeeding Assessment Score, Can it be used effectively in Thai population? *Thai Journal of Obstetrics and Gynaecology* [online]. 2012, vol. 20, no. 2, p. 56–62. [cit. 9. 6. 2022]. ISSN 2673-0871. Available from: <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/tjog/article/view/2015>.

RASKOVALOVA, T. et al. Breastfeeding Assessment Score: Systematic Review and Meta-analysis. *Pediatrics* [online]. 2015, vol. 135, no. 5. [cit. 29. 6. 2022]. ISSN 1098-4275. DOI: 10.1542/peds.2014-3072.

SARTORIO, B. T. et al. Breastfeeding Assessment Instruments and Their Use in Clinical Practice. *Revista gaúcha de enfermagem* [online]. 2017, vol. 38, no. 1. [cit. 10. 7. 2022]. ISSN 1983-1447. DOI: 10.1590/1983-1447.2017.01.64675.

TORABINIA, M., ROSENBLATT, S. D. and MOSADEGH, B. A Review of Quantitative Instruments for Understanding Breastfeeding Dynamics. *Global Challenges* [online]. 2021, vol. 5, no. 10. [cit. 20. 7. 2022]. ISSN 2056-6646. DOI: 10.1002/gch2.202100019.

WHO. *Infant and Young Child feeding* [online]. WHO, 2021. [cit. 15. 10. 2022]. Available from: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/infant-and-young-child-feeding>.

ZOBBI, V. F. et al. Breastfeeding: Validation of a Reduced Breastfeeding Assessment Score in a Group of Italian Women. *Journal of Clinical Nursing* [online]. 2011, vol. 20, no. 17–18, p. 2509–2518. [cit. 18. 7. 2022]. ISSN 1365-2702. DOI: 10.1111/j.1365-2702.2011.03767.x.

Kontakt

Mgr. Iveta Ospalíková
Fakulta zdravotnických věd, Univerzita Palackého v Olomouci
Ústav ošetrovatelství
Hněvotínská 976/3, 775 15 Olomouc, Česká republika
iveta.ospalikova@ujep.cz